

ARRANOGANEKO JANTZIZURIDUN PRAIDEAK

Gaztetan mutil lagun izanikoak gara Kotxolo Agirre ta biok. Gixitan ikusten gara orain, azkenengo urteetan batez be. Bizitzako arazoak aldendu gaitue ainbesteraíño.

Arranoganean egin dabeen komentu barrikoen artean dabillena banekian, entzunda. Neu ikusten datorrela ta etxera igon dau gaur arratsaldean, Arranoruntza doiala bide batez. Ordu bete ta geiagoan egon gara berbetan. Urrin gelditu ziran gure gaztetako egunak. Bost urte dala gelditu zan alargun Kotxolo. Ezkonduta daukon alaba bakarragaz bizi da, alargun.

Pizkategaitik gelditu naz neu be beragaz joan barik Arranoruntza.

* * *

Gitxi izaten gozak negualdean, baia pillo aundia udaruntza. Bos-teunetik gora be batu gozak baten baiño geiagotan, udabarri alde-runtz eta udagoienetan.

Praide gitxigaz izan da be. Subertau leikek iñoz utsik egotea Arranogain, baia millagro. Ez dok entzun oraindiñoako olakorik, beti egoten dot batoren bat Arranogainen.

Bakoitza geure etxeetan bizi gozak astegunetan geienok. Zapatu arratsaldeetan igoten jouk geienok, domeka illuntzietan etxeratzeko barriro. Aste barruan be jaien bat izan eskero, komentu gutzia betetan dot, domeketako moduan.

Alargunak gozak batzuk, baia ezkonduak geienak. Ezkongai gazte pilloa be ez dok txikia.

Bat be ez dok abadea gure artean, oraindiño beintzat. Eguerdiko Mezia emoten etorten dok bat, jaiegunetan. Injiñeruak, legegizonak, osagilleak, irakasleak, ofizinetakoak, langilleak, ikasleak... danetik gozak artean, baiña iñok ez jakik bata-bestearen barri geienetan.

Euskaldunak gozak geienok. Erdaldunak be bai. Iruñan ikasle diran batz eta arabiar batzuk be etorten dozak batzuetan, eta euretatik bat bakarra dok kristau bataiatua. Judegu diplomatiku bat be ekarri neiñuan bein, neure lagune dot-eta. Bere kontura etorten dot orain, noz edo bein.

Akordetan az Lekube Motrikukoagaz? Itxasontzietako buru jabik. Ori be an agertzen dok, bere semerik zarrena ta Ondarruko pelotari bategaz. Langilleen artean, Arrasate inguruoak dozak geienak.

Danok jantzitzen gozak praide-jantziekaz. Munduko jantziak kendu, eta praille-jantzi latzakaz jantziten gozak, trapakoen antzera, zuri-zuriz.

Jatortasun utsean ordu batzuk bizitzea gure dabenentzako bakarrik dot Arranogaingo baztarra. Udatiar-turista eta begiluze ikustezaleentzako ez jagok lekurik an, zer ikusi aundirik be ez jagok-eta.

Arrizko txabola txiki batzuk jaukuzak, eta aundi bat erdian. Au dok komentu dana. Mendi ta basoak be geuretzako, ardientzako eta txorientzako dozan moduan. Txabola nagusian batzen gozak eguberdian, Mezia entzun eta bazkaltzeko. Ogia eta ura dok gure janaria. Esnea be bai, erdigaixoentzako. Besterik ez.

Ixiltasun aundienean joaten dok eguna. Txortxorrean ibilterik ez jagok an. Aitagurea asieran, danok besarkatuaz anaien besarkadeagaz, eta Andra Mariari: Agur-Erregiña arratsaldean, kantuz.

Bakoitza beraren gogokizunak ixiltasun osoan eta penitentzian egiteko eukera ona, ikusten dokanez.

Idazten be egiten juek batzuk. Aspaldian jabik nobela bat idazten Zalbidea idazlea. Saul Bellow-en gaiak buruan da jabik. Ez jakiat ba, Herzog euskaldun bat asmetan ez ete-dabillen.

Pariseko pintore bat be iñoz etorri dok, euskaldunen semia, eta dibuju pillo bat egin juan.

Agirian zarata barik gabiltzak. Alan da guzti be txikiegi gelditu jakuk Arranogane ainbestentzako. Leku barri baten bearrean aurkitzen gozak, geroago ta praide geiago gozak-eta. Naparroako Añamendietan komentu barri bat egiten asteko asmoetan jabizak Bidasoz bestaldekoak eta Naparroakoak.»

* * *

Ez deutzat lagundu daur Kotxolo Agirreri. Urrengo beste jaiegunen baten bai, beragaz joan bear dot, besterik ez bada egun batean praidebarri bizitza egiten, Jaungoikoak gure-badau-gure.

N. SOLOETA-ASTARBE.

BIDEGAIN ERRE DA, ETA LEZO AMUNARRIZ IL

Ogei ta sei urtegaz il jaku ausoko Lezo Amunarriz mutil gaztea. Suak artu dau etxea, arratsaldeko bero kiskaldu orduan.

Sabaiko bedar sikuek artu dabe sue, eta doministikun bat esateko denporan ikusi daugarretan Bidegane etxezar zabala.

Eztagoala ezer egiterik, eta arriskuan inor ez paretako, esan dau aita zarrak.

Ez deutzo jaramonik egin Lezo gazteak: «Bere jaiotetxea alan ikusi ta geldirik egon? Ez orixe!»

Al izan dabena egin dau, biozdun eta bildur barik.

Azkenean be aidean bota dauz arri batzuk egun zar batek jausieran, eta orretariko batek jo dau bekokian.

Soldautzatik etorri barri, eta laster ezkontzeko dagoala, zelako eriotzia aurkitu dabon Lezo Amunarriz gixajoak.

Auxe eta besterik ez dau esan bere aita onak: «Gure etxea asko maite izan dabelako egin dau ori, seme maite orrek!»

BITAÑO.

